

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

22. De quarta serie Figurarum: Ad suaue genus dicendi pertinentium:
maximè in structura periodorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

bo dicam) qui ob vires corporis sibi plaudere debet se vero aberrare. Quantum enim est hominis robur, cum aliorum animalium robore comparatum? Elephantorum puratrorum, leonum? Doctrina omnium, quae nobis adfunt bonorum sola immortalis est, & diuina. D. Hieronymus egregiam habet eiusdem figuræ speciem, ad Heliodorum: Paupertatem times, sed beatos pauperes Christus appellat. Labore terreris, nemo athleta sine sudoribus coronatur, de cibo cogitas, sed famem fides non timet. supra nudam meritis humum exela ieiunijs membra collidere, sed Dominus tecum iacet. Squallidi capitis horret inculta caesaries, sed caput tuum Christus est, infinita eremi vastitas terret, sed tu Paradisum mente deambula. Vide item D. Cyprian. ep. 16. p. 39.

vigilia, nihil timor populi, nihil consensus bonorum omnium, &c.

Ad insectandum, tu in forum prodire, tu lucem conspiceris, tu in horum conspectum venire conaris.

Ad effectus amabiles.

Te dulcis coniux. te solo in littore secum,

Te veniente die. te discedente canebat.

Virg. i. Georg.

Temperatur cum Epistrophe, Synonymia, homœoptoto homœoteleuro.

Idem fere est vsus Epistrophes seu conuersionis, quæ repetitio est in fine: vt iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vicit.

Epanalepsis seu complexio utramque figuram amplectitur, repetitque in fine & principio; Figura ad exaggerationes virtutum & vitiorum aptissima; nisi statim feriret fastidiosissimas aures; & eius artificium illico nudum pateret. Idcirco non est nimis continuanda: sed Anaphora, traductione, Polypoto cum amœnitare varianda.

V. seu Epanalepsos.

Traductio. Crebra est eiusdem dictionis repetitio, sed cum casuum, aut modorum varietate, aut mutatione in sensu: vt qui nihil habet in vita iucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere.

Cui similis est allusio, amari iucundum est, si curetur ne quid sit amari; sed hæc leuiora.

Vehementiam habent conglobati casus, & Antithetis vibrati, vt in illa imprecatione Didonis.

Littora litioribus contraria, fluctibus undas,

Imprecor arma armis, pugnent ipsique nepotes.

Proxima est commutatio, sententiarum discrepantium inuersio, vt illud Simonid. Pictura loquens poësis est. Tacita poësis pictura est, & esse oportet, vt viam: non viuere, vt edam.

vsu antiq.

De tertia figurarum serie, quæ sunt in repetitione.

Anadiplosis.

CAPVT XXI.

Anadiplosis
m. d. u.

Anadiplosis, est iteratio verbi in eadem sententia aliquando continenter, vt, ô Mythis! ô Mythis. sed artificiosior cum aliquid interijcitur, vt illa Demosthenis. *ωραγορ (ὁ δ' εὐδρεσ Αθηναίοι) ἀραγορ Ἐραγορ.* Mala res vni Athenienses, mala res columniator. Sic Cicero, non es commotus, scum tibi mater pedes amplexaretur, non es commotus. Et Dij immortales sine gemitu hoc dici non potest, non nemo etiam in illo sacratio reipub. in ipsa, inquam, curia non nemo hostis est.

Vltus est in affectibus, temperies cum exclamatione.

Anaphora, Epistrophe, Epanalepsis, Traductio, Allusio, Commutatio.

vsu Anaphora,

Anaphora est repetitio in principijs sententiarum aptissima ad enumerandum, vt nihil te nocturnum praesidium palatij, nihil urbis

De quarta serie figurarum.

Ad suauem dicendi genus pertinentium maxime in structura periodorum.

CAPVT XXII.

Restant in hoc dicendi genere figuræ, ex quibus periodi venustatem capiunt, & numerum, quo in genere excellit Isocrates, ita eius oratio tota est continentibus vincula numeris, vt in tecto tegula: neque tamen eo ad pugnam aptior, vt enim si quis currentium

corpora vinciat, de celeritate multum detrahat, sit ea oratio: quo pedibus, & copulis strictior est, plus suauitatis habet, minus acrimonia.

Ornat igitur periodos modo Asyncheta crebris incisis, quasi vehiculis contorta. Gemitum parenti, pare cognatis, obsequere amicis, obtempera legibus, & hæc ad aculeos.

Polyyncheta ad grauitatem. Grauius enim est illud Homæi.

-- *ωαχιρ δὲ πῶντι, δὲ δὲν ῥι.*

Vel vna coniunctiuicula.

Homæoprata similiter cadentia, quæ iisdem casibus efferuntur. Hominem laudas egentem virtutis, abundantem felicitatis.

Homæoteleuta, quæ iisdem modis: vt turpiter audes facere, nequiter audes dicere.

Plenus est istis Apuleius, vt tibi respondent ydæra, redeunt tempora, gaudent numina, seruiunt elementa, & certe nimis ab antiquis affecta respuit posteritas, cum propter artificij facilitem paterent omnibus.

Optima est vniuique figuræ temperies: vt in illo, perditissima ratio est amorem petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere famam.

Sunt istis affines disunctiones, coniunctiones, adiunctiones.

Disiunctio vnumquodque certo concludit verbo. Pop. R. Numaniam deleuit, Carthaginem sustulit, Corinthū distecit, Fregelas euertit. Suavis est sed fastidio obnoxia, nisi ingenium sit, & prudentia in distributione.

Coniunctio interpositione verbi prima ligat vltimis: & formæ dignitas aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Adiunctio verbo præponit, aut postponit, vt deflorescit formæ dignitas, aut morbo, aut vetustate. Vel aut morbo, aut vetustate formæ dignitas deflorescit.

Sed nihil æquè venustat orationem, ac illi suauitatem affundit, quam Isocolon, seu compar, in quo sunt membra orationis, quæ constant ferè ex pari numero syllabarum: vt in illo Ciceronis: Vicit pudorem libido, et morem audacia, rationem amentia, his periculis spartiones.

seu Isocratis orationes.

De altero ordine figurarum, quæ ad grauitatem faciunt.

CAPVT XXVIII.

Sequuntur illustriores figuræ sententiarum, quarum siue ad docendum, siue ad mouendum splendor est maximus.

Nos primum eas, quæ in demonstrando sunt positæ, deinde quæ in velitatione, & dialogo, postremo, quæ in affectibus subijciuntur.

Prima est diuisio, quæ rem in partes distribuit, & dilemmate ferit aduersarios. Si id actum est, fateor me errasse, qui hoc maluerim: fateor insanisse, qui cum illis senserim. Tametsi inermis, Iudices, sensi. Sin autem victoria nobilitum ornamento, atque emolumento reip. populoque Rom. debet esse: tum verò optimo, & nobilissimo cuique meam rationem grauisimam esse oportet.

[Illa habet vim, & probabilitatem, hæc etiam affectum.]

Vnum perflugium, Iudices, vna spes reliqua est S. Roscio, eademque reip. vestra pristina bonitas & misericordia, quæ si manet, saluam nunc esse possumus, sin ea crudelitas, quæ hoc tempore in repub. versata est, vestroque animos (id quod fieri profectò non potest) duriores, acerbioresque reddit, actum est, Iudices: Inter feras satius est ætatem degere, quam in hac tanta immanitate versari. Valebit illud genus in perorationibus.

In principijs propositionum habet illa maiestatem. Dux res sunt, quæ hominem locare possunt in amplissimo gradu dignitatis, vna Imperatoris, altera oratoris boni &c.

Alterum genus diuisionis est *expeditio*, cum rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri, aut non fieri poterit, cætera tolluntur, vna relinquitur, quam nos intendimus hoc modo: necesse est, cum constet istum nostrū fundū fuisse, ostēdas te aut vacuum possedisse, aut vsu tuū fecisse, aut emisse, aut hereditate tibi venisse. Vacuum cum ego adessem possidere non potuisti, tuum vsu fecisse etiam nunc non potes. Emptio nulla profertur, hereditate tibi me vno mea pecunia venire non potuit: relinquitur ergo, vt me vti de meo fundo deieceris.

T. 1.